

Sygnatura akt II Ns 1478/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR A. M.

Protokolant: staż. W. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 roku, w Ł.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku K. K.

z udziałem M. H., P. K. i M. J.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. K.

postanawia:

odmówić wnioskodawczyni K. K. zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. K. zmarłej w dniu 12 września 2015 roku.

Sygnatura akt II Ns 1478/16

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym w dniu 21 czerwca 2016 roku, K. K. wniosła o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 12 września 2015 roku matce G. K. i przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. K..

W uzasadnieniu wskazano, iż wnioskodawczyni jest córką zmarłej w dniu (...) roku G. K.. Wnioskodawczyni nie złożyła w ustawowym terminie sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku oświadczenia o odrzuceniu spadku bowiem nie wiedziała, iż w skład spadku wchodzi długi, o istnieniu których powzięła informację dopiero w maju 2016 roku z pisma skierowanego do niej z Zakładów (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. (wniosek- k. 2-4).

Na rozprawie w dniu 30 listopada 2016 roku pełnomocnik uczestniczki M. H. wniósł o oddalenie wniosku (stanowiska uczestniczki – protokół rozprawy k. 14-15).

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2016 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania: M. J. i P. K. (postanowienie – protokół rozprawy k. 14-15).

Na rozprawie w dniu 16 marca 2017 roku uczestnik P. K. przyłączył się do stanowiska wnioskodawczyni (stanowiska uczestnika – protokół rozprawy k. 26-31).

Na rozprawie w dniu 16 marca 2017 roku K. K. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. K. oraz o odrzuceniu spadku przypadającego jej z mocy ustawy po spadkodawczyni (oświadczenie k. 32).

Uczestniczka postępowania M. J. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

G. K., z domu Zawierucha, córka M. i J., zmarła w dniu(...)roku w Ł., gdzie ostatnio stale zamieszkiwała. Rodzice zmarli przed nią. G. K. zmarła jako wdowa. Pozostawiła córki: K. K. i M. H.

(okoliczność bezsporna, a nadto odpis skrócony aktu zgonu k. 5)

G. K. zamieszkiwała sama w domu jednorodzinnym, który umową darowizny przekazała w (...) roku wnioskodawczyni. Spadkodawczyni była osobą schorowaną, cierpiała głównie na schorzenia kręgosłupa, jednakże była osobą samodzielną, sama odbierała w urzędzie pocztowym świadczenie emerytalne, z którego opłacała bieżące rachunki. K. K. odwiedzała matkę regularnie, codziennie lub co drugi dzień. Wnioskodawczyni pomagała spadkodawczyni w pracach domowych, zajmowała się również sprawdzaniem rachunków spadkodawczyni, kontrolowała czy zostały opłacone. G. K. nigdy nie mówiła, że ma długi lub zaległości w opłacaniu rachunków. Po śmierci G. K., wnioskodawczyni zajmowała się porządkowaniem jej rzeczy, przeglądaniem rachunków (zeznania K. H. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 marca 2017 r. czas elektroniczny 00:07:22 k. 27-28, zeznania wnioskodawczyni K. K. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 marca 2017 r. czas elektroniczny 00:25:54 k. 28-29, zeznania uczestniczki M. H. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 marca 2017 r. czas elektroniczny 00:50:53 k. 29-30, zeznania uczestnika P. K. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 marca 2017 r. czas elektroniczny 00:58:36 k. 30).

Po śmierci spadkodawczyni wnioskodawczyni uregulowała ostatnie, bieżące rachunki G. K. za telefon, gaz i prąd. Każdy z powyższych rachunków opiewał na kwotę nie wyższą niż 100 zł. K. K. udała się także z aktem zgonu do dostawców energii elektrycznej i gazu oraz do zakładu wodociągów i kanalizacji celem poinformowania o śmierci G. K.. Wnioskodawczyni nie ustalała czy po G. K. pozostały inne długi, ponad te które wynikały z powyższych rachunków (zeznania wnioskodawczyni K. K. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 marca 2017 r. czas elektroniczny 00:25:54 k. 28-29).

O długach spadkodawczyni K. K. dowiedziała się w maju 2016 roku z chwilą otrzymania pisma z Zakładu (...) Sp. z o.o. w Ł. z dnia 11 maja 2016 roku, którym została wezwana do uregulowania, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 27 maja 2016 roku, zaległej należności w wysokości 10 595,02 zł wynikającej z faktury nr (...) z dnia 10 sierpnia 2015 roku, za zużycie wody w drugim kwartale 2015 roku (kopia wezwania do zapłaty k. 6, zeznania wnioskodawczyni K. K. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 16 marca 2017 roku czas elektroniczny 00:25:54 k. 28-29).

K. K. nie złożyła w terminie sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku po zmarłej G. K. oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po G. K. (okoliczność bezsporna).

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dowody wymienione powyżej, w tym w oparciu o kopie dokumentów załączonych do akt sprawy, których prawdziwość i wiarygodność, w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, nie nasuwa żadnych wątpliwości i nie została zakwestionowana przez strony i które to Sąd ocenił mając na względzie treść art. 308 kpc, oraz na podstawie zeznań wnioskodawczyni, uczestników i powołanego w sprawie świadka - K. H.. Sąd zanegował jedynie depozycje świadka K. H., w tym zakresie w jakim świadek zeznała, iż wszystkimi sprawami związanymi z urzędami, z opłatami za media zajmowała się na rzecz spadkodawczyni K. K.. Niniejsze zeznania nie mogą się ostać bowiem pozostają w sprzeczności z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a mianowicie z zeznaniami wnioskodawczyni oraz uczestników: M. H. i P. K., którzy spójnie zeznali, że G. K. samodzielnie opłacała rachunki na pocztocie, zaś jej córka K. K. jedynie sprawdzała, czy wszystko zostało poprawnie i terminowo opłacone.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zważył co następuje:

Wniosek K. K. nie zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje odmową zatwierdzenia wnioskodawczyni uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. K. zmarłej w dniu (...)roku.

Podstawę prawną wniosku K. K. stanowi przepis art. 1019 § 2 k.c.

Przepis ten stanowi, iż spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. W tym celu musi złożyć stosowne oświadczenie przed Sądem, w oświadczeniu tym musi jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca - art. 1019 §2 k.c. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd art. 1019 §3 k.c. Stosuje się przy tym postępowaniu przepisy o wadach oświadczenia woli. W myśl art. 84 §2 k.c. można powoływać się na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby dana osoba nie działała pod wpływem błędu i oceniała sprawę rozsądnie, nie postąpiłaby tak jak dotychczas (błąd istotny). Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 kc w zw. z art. 84 § 1 kc zdanie pierwsze i § 2 k.c.). Błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Z drugiej strony o błędzie co do przedmiotu spadku można mówić wtedy, gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy, czy też inaczej, gdy "błąd jest usprawiedliwiony okolicznościami sprawy" (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z 30 czerwca 2005 roku, sygn. IV CK 799/04; publ. OSNC 2006/5/94). W postanowieniu z 9 listopada 2012 roku (sygn. akt II CSK 172/12, LEX nr 1299156) Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, że poprzestanie na pozbawionym podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego jest wyrazem braku należytej staranności, który uniemożliwia uchylenie się od skutków prawnych złożenia albo niezłożenia oświadczenia woli w oparciu o przepisy o wadach oświadczenia woli, jeśli pomiędzy niedołożeniem wymaganej w okolicznościach sprawy dbałości a brakiem rozeznania co do przedmiotu spadku zachodzi zależność przyczynowo-skutkowa. W orzecnictwie wskazuje się wyraźnie na wymóg aktywizacji spadkobierców celem powzięcia informacji o ewentualnych pasywach spadku, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności dotyczących sytuacji rodzinnej spadkobierców po śmierci jednego z jej członków. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 lipca 2012 roku (sygn. akt IV CSK 612/11) wskazał, że błędem istotnym spadkobiercy (art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 2 k.c.) jest brak wiedzy o stanie spadku (długach spadkowych), mimo powziętych przez tego spadkobiercę odpowiednich, możliwych działań zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku. Wobec powyższego, gdy bierność spadkobiercy jest nieusprawiedliwiona w całokształcie wyżej wymienionych okoliczności, nie może on uzyskać ochrony, o jakiej stanowi art. 1019 k.c. Spadkobierca musi zatem podjąć odpowiednie i możliwe czynności celem pozyskania informacji w przedmiocie pozostawionego przez zmarłego majątku spadkowego. Innymi słowy na istotny błąd spadkobiercy może powołać się tylko wówczas, gdy uzasadnia on usprawiedliwioną niewiedzę o stanie majątku spadkowego.

Transponując powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, w ocenie Sądu orzekającego, nie można uznać, iż K. K. nie złożony w określonym ustawą terminie sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku po zmarłej G. K., oświadczenia o odrzuceniu spadku znajdowała się pod wpływem błędu usprawiedliwionego okolicznościami sprawy. Zebrany materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, iż K. K. nie dołożyła należytej staranności w ustaleniu, jaki rzeczywisty skład spadku pozostał po zmarłej G. K..

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż co prawda spadkodawczyni samodzielnie opłacała, na poczcie, bieżące rachunki, jednakże to wnioskodawczyni kontrolowała czy spadkodawczyni terminowo opłacała rachunki. Tym samym w ocenie Sądu wnioskodawczyni winna zwrócić uwagę, iż nie został uregulowany rachunek za dostawę wody za okres drugiego kwartału 2015 roku, nawet jeśli spadkodawczyni nie otrzymała faktury za powyższy okres, wnioskodawczyni winna mieć na uwadze, że takowego rachunku nie ma, co nie znaczy, że nie został ona wystawiony. Tym samym wnioskodawczyni winna poczynić ustalenia w tym zakresie, których nie poczyniła. Co więcej wnioskodawczyni po śmierci matki zajęła się porządkowaniem jej rzeczy, dokumentacji, wówczas też odnalazła bieżące niezapłacone rachunki za telefon, gaz i prąd, które uregulowała do grudnia 2016 roku. Mogła zatem przypuszczać, że obiektywnie mogą istnieć inne zadłużenia spadkodawczyni, o których nie informowała swoich bliskich, w tym zaległości za zużytą wodę. Wreszcie podkreślenia wymaga ta okoliczność, iż wnioskodawczyni udała się do Zakładu (...) w Ł. celem poinformowania o śmierci matki, która była stroną umowy z wyżej wymienionym dostawcą, wówczas też, w ocenie

Sądu, wnioskodawczynie winna dopytać o aktualny stan konta spadkodawczynie, czy nie widnieją na nim zaległości oraz czy wszystkie rachunki zostały uregulowane, tym bardziej, iż to K. K. była w spornym okresie właścicielką nieruchomości, do której były realizowane dostawy wody. Uznać zatem należy, że K. K. miała realną możliwość uzyskania informacji o długach spadkodawczynie, czego nie uczyniła, nie podjęła bowiem prób ustalenia czy w skład spadku wchodzi pasywa, wykazując w tym zakresie indolencję. Wszystkie te okoliczności w ocenie Sądu świadczą o tym, iż wnioskodawczynie nie wykazała wymaganej należytej staranności przy ustalaniu składu masy spadkowej po zmarłej G. K.. Okoliczności niniejszej sprawy wskazują jednoznacznie, że wnioskodawczynie miała realną (prawnie i faktycznie) możliwość uzyskania informacji o zadłużeniu zmarłej matki tak aby w ustawowym terminie, racjonalnie zdecydować o przyjęciu czy też odrzuceniu spadku. Nie było bowiem przeszkód, aby w terminie 6 miesięcy od jej śmierci złożyć np. oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, w ten sposób ograniczając ewentualne niekorzystne skutki wystąpienia możliwego zadłużenia. Jej zaniedbanie w tej mierze nie może być uznane za usprawiedliwione okolicznościami sprawy. Niepodjęcie tych działań, prowadzi bowiem do stwierdzenia, iż K. K. niedołożyła należytej staranności w celu ustaleniu masy spadkowej, wyłączając tym samym skuteczne powołanie się przez nią na błąd co do przedmiotu spadku. Skoro wnioskodawczynie nie podjęła po śmierci matki żadnych działań, aby ustalić skład spadku, a miała taką możliwość i między brakiem aktów staranności wnioskodawczynie i jej niewiedzą zachodzi związek przyczynowo - skutkowy, w ocenie Sądu wnioski wnioskodawczynie o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku nie zasługują na uwzględnienie i skutkuje odmową Sądu zatwierdzenia uchylenia się przez K. K. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 12 września 2015 roku G. K..

Z uwagi na powyższe, orzeczono jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczynie;
2. odnotować w systemie, że projekt uzasadnienia został sporządzony przez asystenta sędziego – p. J. S. (niezatwierdzony);

(...)